

Bielik

SEBASTIAN BIELAK

Dorastający bielik (fot. Mike Lockhart, USFWS)

Bielik (*Haliaeetus albicilla*) to nasz największy ptak drapieżny, orzeł o krępej budowie ciała, potężnym dziobie oraz długich i szerokich skrzydłach. Długość jego ciała wynosi 70-95 cm, rozpiętość skrzydeł 220-250 cm, ogon (u dorosłych ptaków koloru białego) 30-33 cm, masa samca ok. 4 kg, a samicy ok. 5 kg. Występuje w zachodniej Grenlandii, Islandii, północnej i środkowo-wschodniej Europie, północnej Azji oraz w Ameryce Północnej. Gniazdo zakłada w lasach ze starodrzewiem (głównie sosnowym), położonych wśród dużych jezior, w pobliżu rzek i mokradeł lub na wybrzeżu morskim. W Polsce jest oceniany jako gatunek lęgowy (zakłada gniazda m.in. w Biebrzańskim Parku Narodowym), ale bardzo nieliczny (tzn., że jego statystyczne zagęszczenie wynosi od 0,1 do 1 pary na 100 km² powierzchni terenu), a krajowa populacja liczy obecnie ok. 450-500 par. Bielik znajduje się w Czerwonej Księdze Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce i jest objęty ścisłą ochroną gatunkową. W myśl obowiązujących przepisów, przez cały rok nie wolno zbliżać się do miejsc rozrodu i regularnego przebywania tych ptaków na odległość mniejszą niż 200 m, natomiast od 1 stycznia do 31 lipca odległość ta wynosi 500 m. Bielik jest również chroniony w ramach Dyrektywy Ptasiej Unii Europejskiej, Konwencji Berneńskiej o ochronie europejskiej fauny i flory, Konwencji Bońskiej dotyczącej międzynarodowej ochrony zwierząt wędrownych oraz Konwencji Waszyngtońskiej w sprawie międzynarodowego handlu gatunkami zagrożonymi wyginieciem.

Gniazdo bielika to solidna konstrukcja z gałęzi (u bielika amerykańskiego ma średnicę do 2,9 m), o wadze do 1000 kg, usadowiona wysoko na półce skalnej lub na wierzchołku potężnego, starego drzewa. Ze względu na swoje rozmiary oraz dużą wagę orły budują je na grubych konarach tuż przy pniu drzewa, a używają nawet przez kilka kolejnych lat. Od lutego do marca samica składa w nim od 1 do 3 białych jaj, któ-

re następnie wysiaduje przez 35-40 dni. Piskletami opiekują się oboje rodzice przez ok. 4 miesiące, w tym 3 miesiące na gnieździe oraz miesiąc poza nim. Pary gniazdują oddzielnie, czasami po kilka w pobliżu i wychowują tylko jedno pokolenie potomstwa w ciągu roku.

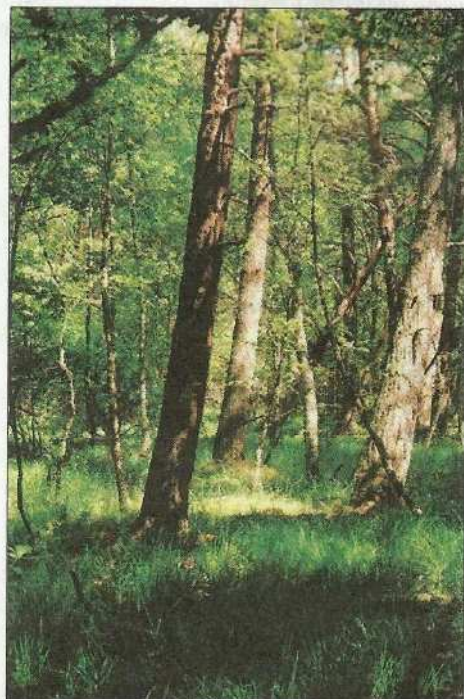
W skład diety bielika wchodzi zarówno duże ryby, ptactwo wodne (zwłaszcza dziłkie kaczki, perkozy i łyski), drobne ssaki jak i też padlina. W poszukiwaniu pożywienia lub w pogoni za ofiarą bielik leci nisko nad wodą i choć wolno uderza skrzydłami, potrafi sprawnie polować, szczególnie chętnie chwytając ryby po uprzednim płytkim nurkowaniu. Zdarza się też, że bieliki odbierają zdobycz innym ptakom lub wydrom. Poza sezonem lęgowym bieliki żyją samotnie, dojrzałe osobniki (wiek 4-5 lat) zimują w pobliżu lęgowiska, natomiast młode ptaki wędrują jesienią na zimowiska, które często położone są w pobliżu rzek.

W Polsce bieliki najliczniej zimują w rejonie Zalewu Szczecińskiego (ok. 170 ptaków), w dolinie Wisły (do 100 ptaków na zbiorniku Włocławskim) oraz w dolinie Baryczy (65-70 sztuk). Bieliki występują głównie na północy oraz zachodzie Polski: na Pomorzu Zachodnim żyje 142-180 par, na Pomorzu Środkowym 31-35 par, w północno-wschodniej części kraju 135-150 par, w Wielkopolsce 77 par, na Śląsku ok. 50-60 par, a na Lubelszczyźnie ok. 22-25 par. Od lat 80. XX wieku ilość bielików w Polsce systematycznie rośnie, w pierwszej połowie lat 80. było u nas 180-200 par, na początku lat 90. 210-240 par, a najnowsze dane mówią o 450-500 parach. Znaczący rozrost populacji bielików jest zapewne spowodowany wieloma czynnikami, m.in. skuteczną

ochroną prawną oraz wycofaniem po 1975 roku ze stosowania w rolnictwie bardzo groźnych dla środowiska środków ochrony roślin (DDT), które powodowały mięknięcie skorupki jaj ptaków, a tym samym niemożność ich wysiedzenia.

Zdjęcia (USFWS) zostały udostępnione dzięki uprzejmości United States Fish and Wildlife Service.

(Literatura do wglądu u autora)

Bieliki preferują rozległe i gęste lasy położone w niedostępnym terenie parku (fot. Sebastian Bielak)

Młode piskleta bielika w gnieździe (fot. Dave Menke, USFWS)